

IZABRANE PJESME (1899)
(Izbor)

Ja ne pjevam da ugodim svijetu,
Niti pjevam da nakupim zlata;
Već ja pjevam da ublažim sjetu,
Sa prostote ljudi što me hvata.

Stog ne marim da l' me itko sluša,
Niti da li povlađuje mi se, –
Ja tek hoću da se moja duša
Pjesmom digne u nebeske vise.

Tuj u moru zvjezdanih zraka
Okupa se čisto nalik čedu...
Pa kad siđe – iznova je jaka:
Snosit začas tu zemaljsku bijedu.

Izabrane pjesme, 1899.

PRI POVRATKU

1873.

Još mi, groblje, s crkve tvoje zvoni
Zvonce sjetno uspomenom jasnom;
Stog me k tebi živa želja goni,
K tebi prvom povratku na kasnom.

Davno li je što te tužan vidjeh,
Pa još sve je – ko što bilo prije:
Čvrsto stoji ogradno ti zidje,
Po njem ti se bujni bršljan vije.

Blagi, bajni mir te jošte kruži,
Još se ljeska crkvice ti bijela,
Kano prije sjetni slavulj tuži
U grmlju ti posred svoga sijela.

Zlačano se križje još svjetluca,
Jošte tajno šušte tvoji bori...
Kad to gledam, srce življe kuca,
Stara ljubav s nova mi uzgori.

Ostavih te, za srećom da krećem,
Ostavih te, al' mi bili puti
Puni trnjem mjesto nježnim cvijećem,
Skrij se, suzo! šuti, srce, šuti!

Pa jer, groblje sveto, u tvog krila
Mraku leži slatka spomen sveta,

Leži srca nevjestica mila,
Radost jošte djetinjih mi ljeta;

Stog se vratih milu opet kraju,
Gdje mi prve kob nakobi danke,
Gdje u blage majke naručaju
Snivah bajne, snivah slatke sanke...

Evo kleknuh na zemlju ti nice,
Daj ugasi boli plam u duši,
Nek zanijeme srca sjetnog žice,
Na oku mi nek se suza suši.

Stoga, groblje, povratku na kasnu
Tebe prvo pjesmom blagoslovih,
Zvoncem tvojim poj mi prošlost krasnu,
Samo strašne boli mi ne novi!

Izabrane pjesme, 1899.

O PONOĆI

1876.

Ponoć bije...
Crni mrak me kruži,
Mrakom nešto stenje, tuži,
Suze lije...
Stoji škrkut kosti...
Nešto kano duh se sije –
Dršćeš, srce?... grešno...
Blijeda sliko, ti si?... Ti si!
Prosti!
Ponoć bije...

Ponoć bije...
Sliko! što me moriš?
Zgini jednom! što me koriš
Okom zmije?
Vjerni su mi gosti
Jadi – kao nikad prije:
Kad ti – moje duše kruno –
Srce bilo ljub'vi puno...
Prosti!
Ponoć bije...

Ponoć bije...
Teško mi je duši
Ko da had se na nju sruši, –
Zar ti nije,
Blijeda sliko, dosti?

Evo jošte suze dvije...
Odmjenom ti neka budu
A za jednu riječcu ludu...
Prosti!
Ponoć bije...

Izabrane pjesme, 1899.

ZADNJA NADA

1876.

Prekrila je nojca svijet
 Ko crni veo lijes,
Na visu neba nije zrijet
 Ni mjeseca ni zvijezda krijes.
Tek munju vidim, gdje uz grom i trijes
Prosijeca žarkim mačem strašnu tmušu
Ko zdvojna miso očajnu mi dušu.

A što mi ti u mraku tražiš?
Zar došla si da jade moje blažiš?
Al' što mi se ko leden kip ukoči?
I zašto na me strmiš grozne oči
 Još tamnije –
 No ova tama,
 Još plamnije –
 Od munje plama?

Oh reci: što te amo goni,
Jedina zvijezdo noći ove?
 Gdje nebo gorke suze roni,
 A gromi glasne kletve slove:
 Der bliže dođi! Glavu skloni
 Na moju grud, što vijek te zove,
Kadgodijer teški jadi mi ju tište...
Pa reci onda, što ti srce ište:
 Je l' zaklonište?

Ti glavom treseš: ne, ne! ne, ne!
I zadnja rumen s tvoga lica vene
 Ko zaostali cvijet,
U proljet komu veće bilo mrijet.
Sad još i suza na njem tužno blista
 Ko dragulj usred snježna polja;
 I dršćeš! Na što, kada si mi čista
 Ko Božja volja!
 Oluje bijesne valjda strah te nije –
 Gdje anđela si bolja;
A noćna studen valjda te ne bije –,
Kad plamna mi se duša oko tebe vije

I opet glavom treseš: ne, ne! ne, ne!
Baš ko da kaniš s laži korit mene;
 Pristupi der mi bliže,
 U moje srce zirni –
I pred tobom će pući predjel mirni
U kome bura više se ne diže,
U kome više nema strasna šuma,
U kome stoji samo hum do huma
Jur davno – davno zamrljeh nada...
Al' jedna ipak: čarobna i mlada
Nad grobovima drugih muče stoji
Ko samrti im vrijedan spomen-kam,
A da je nema – vajmeh! ja ti zdvojih, –
Jer bio bih ti na tom svijetu sam.

Stog nemoj radit da se bura digne
I *zadnju nadu* grobu da mi prigne,
 Jer s njom bi skupa propali:
 I ja – i ti...

I ti! Al' što? ti veće kloneš
 Ko suh u jesen list,

U mraku sve mi više toneš
Ko u dnu mora zvijezde blist;
Oh stani! stani! – – jao, varke!
Njen obraz čaro mi je kist
Tek mašte žarke...
Jer živa stvora nigdje nema,
Sva okolina slatko drijema:
I ves i les –
A samo munja uz svoj grom i trijes
Prosijeca žarkim mačem strašnu tmušu
Ko zdvojna miso očajnu mi dušu.

Izabrane pjesme, 1899.

TI TU?...

1877.

Ti tu? a ja te tražim svuda – svuda
Širokim svijetom kano pamet luda.
Oh dođi barem sad u moje dvore,
I strašnih boli bijesno smiri more,
Života lađu što mi sveder lama,
I gasi buket životnoga plama – –
Al' kakvi starac srebrnoga vlasa
Iz kuta tamo mrmljajuć se glasa?
Na koljenih mu dva dječarca sjede,
U mrko lice prijazno mu glede –
Ko u noć zimsku tihe zvijezde blijede.

Šaputah tiho – povjetarca tiše,
Ašikujući kada ružom njiše.
A ona?... Ona smijati se stala,
I sijedom starcu poleti na grud
Zavapiv: ja mu nijesam vjere dala,
De protjeraj ga – on je lud – dà lud!

Naslutih sve... i strašnu riječ izustih,
Pa kao vjetar u mrak odoh gusti...
I ne znam više kuda li sam kreno,
Al' znam, da njezin pratio me smijeh
Ko prve ljude nekoć smrtni grijeh –
Na logu tvrdom dok se nisam preno.

Oh znam te, sliko mojih trajnih snova,
I nevjeru ti jošte kruto pamtim;
Al' premda cvjetni život mi otrova,
To ipak znaj, da osvetom ne plamtim;
Tek na snu srce kune mi te divlje,
Na javi krotko tebe – blagoslivlje!

Izabrane pjesme, 1899.

NADI

1879.

Ipak te pitam, varava mi nado,
U beznadici, što si, reci, što si?
Zar cvijetak štono sada sja u rosi,
A s mraza već je začas tužan strado?

Il' djevojče si možda bolno, mlado,
Što lako plijenom bude smrtnoj kosi?
Il' alem sreće, što ga svatko nosi,
I cijela bi ga vijek sačuvat rado?

Da, meni cvijet si, što pod ruke dirom
Ko pod oluje bijesnim vene dahom;
I djeva, što ju vjenčanim pred pirom

Strahotno groblje progutava mahom;
I alem sreće, što ga grlim s mirom –
Al' s vatre mi se svedž pretvara prahom.

Izabrane pjesme, 1899.

GLASI IZ TUĐINE

4. Domovini

17. studenoga 1880.

Ah što je da te, domovino mila,
Na razvalinah samo vidim blijedu,
Gdje složila si ruke usred krila
Oplakujući vazda novu bijedu!

I ja si želim krila hitre strijele,
Do tvojih nogu da bih njima pao;
I da bih suze otiro ti vrele...
Oh ja si želim – ali zalud jao!

Prometej tako ovdje sam ti jadni,
Salomit zaman koj si negve snuje;
A tvoja bijeda crn je oro gladni –
Na srcu što mi nemilosno kljuje.

Izabrane pjesme, 1899.

14. Versailles

8. rujna 1881.

U sanjah samo, a na lune jasu,
Vilinske dvore duša moja vidje;
A sad na javi oči mi ih pasu:
U vaše zureć mramorasto zidje.

Kristalnih okna red se dugi sije
I bašta rajska pred njima se stere,
Al' nema kralja, sretan da se grije
Pod strasnim smiješkom čarne Valliere.

Ni svite nema otmenijeh maska,
Po bijelih stazah da se bučna šeće,
I slatkim zborom kralju da se laska,
Sa okna što ju motri posred smeće.

Bez krinke narod baštom rogobori,
U dvore zirka, što ih nekoć stvaru;
Sloboda zlatna s okna svih mu zbori:
"Uživaj, što si dugo mi pregaro!"

Sa žamorom se glase svud fontane,
A ptice pjesmom milja, sreće punom;
Naranče samo mrke su i zdene –
Ko da za zlatnom jošte tuže krunom.

Al' vjetrić ljubeć njino lišće tašto
Lahori tiho ko da im se bruka:
"Oj zdravo da si divna, cvjetna bašto,
I vi mi bijeli – stolni dvori puka!"

Izabrane pjesme, 1899.

15. U smrt Augusta Šenoë

Pariz, 17. prosinca 1881.

Kroz suzu gledam prijestolnicu doma,
U crno ruho gdje se bijela zavi, –
Rastužen sam vam skrajnji ko siromah,
Kad zakloništa nema zdvojnoj glavi.

I pitam: “Koja na srcu vam tuga?
Ded rec’te, ljudi! da ju s vama snosim”...
Al’ svatko šuti – ko da mi se ruga –
Il’ mnije da ga kesu zlata prosim.

Al’ eno lijesa... narod cijel ga prati...
Ljubimca aoh! mora da mu krije, –
Već znam ga!... “Ja ga ne dam zakopati!
Oh, stan’te!... Pjesnik mrijeti mogo nije!”

Uzalud vapim!... Dal’ko rodu sijelo...
A tuđin na put ne da niti štapa;
U tlapnji samo – čujem još opijelo –
I vidim raku, gdje se nad njim sklapa...

Rastužen sam vam skrajnji ko siromah,
Kad zakloništa nema zdvojnoj glavi; –
Kroz suzu gledam prijestolnicu doma,
U crno ruho gdje se bijela zavi...

Izabrane pjesme, 1899.